

Selvitys koskien mahdollisuuksia tuoda nykyisten innovaatorahaston ja lähiörahaston kautta tapahtuva toiminta tavanomaisen budjettiohjauksen piiriin

Kaupunginhallitus päätti 4.4.2016 hyväksyessään vuoden 2017 talousarvioehdotuksen raamin ja talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2017–2019 laatimisohteet, että selvitetään mahdollisuus tuoda nykyisten innovaatorahaston ja lähiörahaston kautta tapahtuvat toiminta tavanomaisen budjettiohjauksen piiriin. Edelleen kaupunginhallitus päätti, että selvitys tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Innovaatorahasto

Innovaatorahasto on perustettu kaupunginvaltuuston päätöksellä 19.6.2002. Rahaston sääntöjä on muutettu kaupunginvaltuuston päätöksellä 26.11.2014. Rahaston tarkoituksena on Helsingin osaamisperustan vahvistaminen yhteistyössä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa. Sääntöjen mukaan rahaston varoja käytetään rahaston tarkoituksen mukaisten joko kaupungin toimesta tai yhteistyössä muiden osapuolien kanssa toteuttavien tulevaisuuden elinkeinoperustaa ja osaamisperustaa luovien investointihankkeiden ja projektien rahoitukseen. Rahasto on itsenäinen taseyksikkö. Rahaston käyttämisestä päättää kaupunginhallitus. Uudessa johtamisjärjestelmässä innovaatorahaston varojen käytöstä päättämisen on esitetty siirtyvän kaupunginhallituksen alaisen elinkeinojaooston tehtäväksi.

Rahaston peruspääomaksi siirrettiin vuoden 2001 tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä reilu 16 miljoonaa euroa. Rahastoon on perustamisen jälkeen siirretty varoja uusien innovaatiohankkeiden aloittamisen ja käynnissä olevien innovaatiohankkeiden jatkorahoittamisen turvaamiseksi vuosina 2010–2012 sekä 2014 tilinpäätöksien yhteydessä yhteensä 35 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 lopussa innovaatorahaston pääoma oli noin 13,5 miljoonaa. Innovaatorahastosta on myönnetty vuodelle 2016 rahoitusta noin 2,9 miljoonaa euroa ja sidottu vuosille 2017 ja 2018 hankkeiden jatkorahoitukseen noin 1,3 miljoonaa euroa.

Innovaatorahaston käyttöön on viime vuosina varattu talousarviossa vuosittain 4 miljoonaa euroa. Rahaston toteutunut käyttö on vaihdellut, ollen viime vuosina joina hankehakuja on järjestetty 3–3,5 miljoonaa euroa. Pääosa viime vuosien hankkeista ja rahoituksesta on osoitettu kaupungin virastojen omille hankkeille. Yliopistojen ja korkeakoulujen hankkeet ovat olleet toiseksi suurin rahoituksen saaja. Forum Viriumin perusrahoitus sekä Teknillisen korkeakoulun ja Aalto-yliopiston kanssa vuosina 2009–2015 toteutettu Innovatiivinen kaupunki -ohjelma ovat olleet näiden kokonaisuuksien merkittävimpiä hankkeita. Forum Virumin perusrahoitus ei enää tule innovaatorahastosta.

Talousarviossa 2016 ja taloussuunnitelmassa 2016–2018 innovaatorahaston käyttöön on varattu vuosittain 4 miljoonaa euroa. Nykyistä pääomaa olisi jäljellä 4 miljoonan vuosittaisella käytöllä vuoden 2018 lopussa noin 1,5 miljoonaa euroa. Seuraava valtuustokausi käynnistyy vuonna 2017 ja päättyy vuonna 2021. Valtuustokaudelle 2017–2021 valmistellaan uusi strategiaohjelma, jossa on mahdollista linjata kaupungin tulevaa innovaatiotoimintaa ja samassa esittää näkemyksiä innovaatorahaston tulevaisuudesta. Edellä esitettyihin näkökulmiin viitaten, ehdotetaan, että talousarviossa 2017 ja taloussuunnitelmassa 2018–2019 innovaatorahaston käyttöön osoitetaan varoja niin, että nykyisellä rahaston pääomalla rahastosta voidaan myöntää rahoitusta uusille hankkeille vielä vuodelle 2021. Strategiaohjelman valmistelun yhteydessä tarkastellaan innovaatiotoimintaa ja esitetään mahdollisia vaihtoehtoja innovaatorahaston tulevaisuudesta. Strategiaohjelman hyväksymisen yhteydessä ratkaistaan innovaatorahaston tulevaisuus. Mikäli

rahasto lakkautetaan, rahastossa olevat varat voidaan tulouttaa käyttötalouteen tai siirtää toisen rahaston pääomaksi kaupunginvaltuuston päätöksellä.

Lähiörahasto

Lähiörahasto on perustettu ja sen säännöt hyväksytty kaupunginvaltuuston päätöksellä 20.6.2001. Sääntöjen mukaan rahaston tarkoituksena on Helsingin lähiöiden arvostuksen nostaminen parantamalla lähiöiden viihtyvyyttä ja toiminnallisuutta ja ikääntyvien kaupunkilaisten palvelumahdollisuuksia. Rahaston varoja voidaan käyttää rahaston tarkoituksen mukaisten joko kaupungin toimesta tai yhteistyössä muiden osapuolien kanssa toteuttavien kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen erikseen päättämien investointihankkeiden ja projektien rahoitukseen. Rahoituspäätöksen tekee kaupunginhallitus. Rahasto ei ole oma taseyksikkönsä. Sen käytöstä tehdään vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä selvitys, josta käy ilmi rahaston pääoma vuoden alussa, varojen käyttö sekä pääoma vuoden lopussa.

Lähiörahaston peruspääomaksi siirrettiin 84 miljoonaa euroa ja vuoden 2001 tilinpäätöksessä rahastoon siirrettiin noin 50 miljoonaa euroa. Rahaston pääoma oli vuoden 2015 lopussa noin 60 miljoonaa euroa. Vuosittaiset menot ovat viime vuosina olleet 3–5 miljoonaa euroa. Vuodelle 2016 myönnettiin kaupunginhallituksen päätöksellä rahoitusta 20 hankkeelle yhteensä noin 4,4 miljoonaa euroa.

Viimeisen viiden vuoden aikana lähiörahastosta on myönnetty rahoitusta yhteensä noin 25 miljoonaa euroa. Rahaston toteutunut käyttö on ollut tätä hieman vähäisempää. Myönnetystä rahoituksesta rakennusviraston osuus on ollut suurin, selkeästi yli puolet. Liikuntavirasto- sekä sosiaali- ja terveysvirasto ovat seuraavaksi eniten hankkeisiinsa rahoitusta saaneet virastot. Liikuntaviraston osuus on ollut kymmenesosa myönnetystä rahoituksesta, sosiaali- ja terveysviraston reilu kahdeskymmenesosa. Rahastolla on ollut etenkin merkitystä esikaupunkialueiden puistojen ja julkisten ympäristöjen parantamisessa. Se on mahdollistanut esikaupunkialueiden viihtyvyyden parantamista talousarvion investointiohjelmassa puistojen peruskorjaamiseen ja rakentamiseen varatun rahoituksen lisäksi.

Lähiörahaston vuosittaiseen käyttöön on varattu talousarviossa viisi miljoonaa euroa. Nykyinen pääoma riittää edellä mainitulla vuosittaisella käytöllä reiluksi vuosikymmeneksi. Esikaupunkialueiden kehittäminen ja toimintamallit sen toteuttamiseksi tulevat arvioitavaksi valtuustostrategian valmistelun yhteydessä. Siinä yhteydessä voidaan arvioida lähiörahaston tarkoituksenmukaisuus ja kehittämismahdollisuudet. Yhtenä mahdollisuutena voi olla rahaston varojen käyttö jatkossa esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin malleihin. Mikäli nykyistä lähiörahastoa halutaan kehittää, on mahdollista, että varat siirrettään kaupunginhallituksen käytettäväksi ja toimialalautakunnat ja muut määritellyt tahot voivat hakea varoja hankkeisiinsa näistä varoista. Jos rahastosta päätetään kokonaan luopua, rahaston varat tuloutetaan käyttötalouteen ja ne kirjautuvat kyseisen vuoden tuloiksi ja niitä ei ole myöhempinä vuosina mahdollista käyttää.

Edellä mainittuihin näkökulmiin viitaten ehdotetaan, että lähiörahastosta järjestetään haku vuodelle 2017 ja strategiavalmistelun yhteydessä esitetään vaihtoehtoja lähiörahaston tulevaisuudesta. Strategiaohjelman hyväksymisen yhteydessä päätetään lähiörahaston tulevasta käytöstä tai lakkauttamisesta.